

Návrat zámecké knihovny

Nejcennější sbírkou, kterou Thunové v Děčíně shromáždili, byla neobyčejně rozsáhlá knihovna. Po 85 letech se nyní její torzo vrací zpět na zámek.

O bohatství děčínské knihovny se zmiňuje řada svědectví již od 19. století. O jejím konkrétním složení však bylo donedávna známo velmi málo. Jedním z výstupů současného přeshraničního projektu Šlechtické poklady – sběratelské radosti v Sasku a v Čechách, spolufinancovaného z Evropské unie, bude právě lepší poznání původního stavu zámeckých sbírek a pátrání po jejich dalším osudu. V případě knihovny se do jisté míry podařilo obojí. A výsledky jsou velmi překvapivé. Především se ukázalo, že knihovna byla ještě rozsáhlejší, než se myslelo. V literatuře se nejčastěji uvádí údaj 65 244 svazků. Ten ovšem vznikl již před rokem 1900. Po tomto datu do Děčína putovalo cca 2 000 svazků lambergovské knihovny nebo sbírka hraběte St. Quentina čítající přes 5 tisíc jednotek. Zhruba do počátku první světové války navíc knihovna masivně nakupovala novou produkci i starší tituly z antikvariátů. Tento intenzivní každoroční nárůst si vybral svou daň v podobě ne zcela zvládnuté evidence. V roce 1932 tak ani sám majitel přesně nevěděl, kolik knih nabízí k prodeji a tak udával stejný počet jako v roce 1900. Skutečný počet svazků se zřejmě blížil k 90 tisícům. K nejcennějším kusům patřily tři stovky rukopisů mezi nimiž bychom našli jak iluminované středověké kodexy, tak důležité prameny k českým dějinám, například jeden z opisů Dalimilovy kroniky, paměti pobělohorských emigrantů či nejstarší dochovaný opis kroniky Bartoška z Drahonice z dob husitských válek. Kromě toho byla v knihovně stovka inkunábulí a více než tisícovka tisků ze 16. století. Děčínská knihovna tak patřila mezi absolutně největší a nejvýznamnější soukromé sbírky v Čechách.

Jen malá část tohoto bohatství unikla prodeji knihovny v roce 1933 a byla převezena do Jílového. Poslední majitel, František Antonín Thun si ponechal především knihy se vztahem k rodinné historii a genealogickou literaturu. Vůbec nejcennějšími neprodanými svazky byly dva ručně malované sborníky renesanční zbroje z dílen augsburských platněřů, výjimečná památka svého druhu. František Antonín Thun knihy dále přikupoval, a proto se jeho sbírka na konci druhé světové války rozrostla možná až na 10 000 svazků. V rámci konfiskace jeho majetku byla nejprve převezena do Děčína a v roce 1949 na zámek Sychrov. Odtud byly její části přiděleny různým institucím, například Státní mapové sbírce, Vojenskému historickému ústavu, Historickému ústavu a zřejmě také Filozofické fakultě UK. Nerozdělený zbytek nakonec skončil na zámku v Benešově nad Ploučnicí. I přes masivní ztráty jde stále o velmi zajímavý soubor, který obsahuje více než 4 tisíce svazků, včetně 15 rukopisů a řady cenných starých tisků. Na základě dohody s Oddělením zámeckých knihoven Národního muzea se nyní tento soubor vrátí zpět do Děčína. Bude vystaven v místnosti, která sloužila jako tzv. malá či příruční knihovna. V současné době probíhá výroba nových regálů, jejichž podobu inspirovaly staré fotografie. Po dokončení a přestěhování svazků z Benešova se nová knihovna stane součástí 2. prohlídkové trasy Návštěva u knížete Františka Thuna. Správa děčínského zámku by prezentaci někdejší thunovské knihovny chtěla i nadále věnovat pozornost a na podzim proto připravuje výstavu nejcennějších rukopisů z původní zámecké sbírky.